BAŞYAZI

TOBB **2050'nin Türkiye'si için** çalışıyor

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU
TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi
baskanlik@tobb.org.tr



2050 için çok daha iddialı hedeflerimiz var. Araştırma ve geliştirmeye dayanan yenilikçi ve rekabetçi bir ekonomik model kurmuş, tüm bu coğrafya için ilham kaynağı olmuş bir Türkiye görmek istiyorum. **En az üç sektörde dünya lideri pozisyonunu elde etmiş, dünyada tanınan 10 marka üreten, dünyanın en büyük 500 şirketi arasında 20 Türk şirketine sahip bir özel sektör hedefliyorum.**

2015 yılı pek çok açıdan tarihimizde önemli bir kavşak noktası. 35 sene sonra 21'inci asrın tam ortasına rastlıyor. 35 sene öncesi ise dünyada ve Türkiye'de ortaya çıkan yeni iktisadi yapıların temelinin atıldığı 1980'lerin başına denk geliyor.

1980'lerde dünyayı en iyi ne simgelerdi diye baktığımızda duvarları ve sınırları görüyorduk. Bu alanların içinde dünyanın geri kalanından bağımsız olarak yaşanabiliyordu. Bilişim ve lojistik alanındaki ilerlemelerle birlikte artık buna imkân kalmadı. Şimdi dünyayı en iyi ne simgeliyor diye baktığımızda interneti görüyoruz. Ülkeler bir bütünün parçaları olarak işlev görmeye başlıyor. Bu yüzden de AB, NAFTA, TTIP gibi oluşumlar, yani bir bütünün parçası olmak daha fazla talep görüyor.

Türkiye'ye baktığımızdaysa 35 sene önce 80'lerin başında ekonomimiz; rekabete kapalı, yüksek gümrük duvarları arkasında kalitesiz malı içeride pahalı üreten, ithal ikameci bir yapıdaydı. Rahmetli Özal bu sağlıksız yapıyı değiştirecek adımları atmaya başladı. Ekonomide ilk reform hamlesini başlatan Özal'la birlikte Türkiye ekonomisi hızlı bir gelişme gösterdi. Rekabete açık, ihracatı ciddi bir iş alanı gören yeni bir zihniyetle tanıştık. Sonuçta 70'lerin "hasta adamı" gitti ve yerine müthiş bir ekonomik performans sağlandı. Dünyaya açılarak ve rekabet ederek para kazanmayı öğrendik. Türkiye önemli bir güç ve çekim merkezi haline geldi. İş insanlarımız büyük bir şevk ve dinamizmle dünyanın her yerinde iş yapmaya başladı.

Ne yazık ki bu performans ve reform süreci 90'larda devam ettirilemedi. Eski kötü alışkanlıklarımızdan, köhne ve hantal kurumlarımızdan, yasakçı zihniyetlerimizden vazgeçmedik. Siyasi hesaplar ve çıkarlar ön plana çıktı. Koalisyon hükümetlerinin uyumsuzluğu ve vizyonsuzluğu 90'ların kayıp yıllar olarak tarihe geçmesine neden oldu. Reel sektörün önünü açmak yerine kapattık. Bankalardaki kaynaklar hükümetlerin popülist ve verimsiz harcamalarıyla israf edildi. Sonuçta bütün dünya büyürken, biz yerimizde saydık. Koca bir 10 yılı boşa geçirdik. Hem kamu maliyesi çöktü hem de mali piyasalarımız. Bunun bedelini de 2001 krizinde ödedik.

Nihayet 2001 kriziyle gördük ki, Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu meselelerin çözümü için, başta kamuda olmak üzere iktisadi, idari ve siyasi yapıda bir zihniyet devrimini gerçekleştirmemiz gerekiyor. İşte böylece ikinci reform hamlesi başladı. Kamu maliyesinde ve bankacılık sisteminde çürükler ayıklandı. Daha şeffaf ve hesap verebilir bir sistem kuruldu. İş ortamının iyileştiren adımlar atıldı. Bunların sonuçları da görüldü. 2002-2007 arasında ekonomi ortalama yıllık %7 büyüdü. 3 milyon kişiye yeni istihdam alanı açıldı. Enflasyon ve faiz oranları tek haneli seviyelere geriledi. Dünyanın 17'nci büyük ekonomisi olduk. Bu bir başarı hikâyesidir ve bunda büyük payı olan Türk müteşebbisi, sanayicisi, üreticisi, çalışanı hepimizin övünç kaynağı olmuştur.

1980'lerin başında Suudi Arabistan ekonomisi Türkiye'den daha büyüktü, Yunanistan'la ise eşit konumdaydık. Bugünse Türkiye bu bölgenin en büyük ekonomisi oldu. İtalya ile Çin arasında sanayi üretim kapasitesi en büyük ülke haline geldik. Üstelik sanayimizi tüm Anadolu'ya yaydık. 1980'de Türkiye'de sadece 12 Organize Sanayi Bölgesi (OSB) vardı. Bugünse 200'e yakın OSB yatırımcılarla dolmuş durumda. Yurt dışı müteahhitlikte ve turizmde dünyada ilk sıralara yükseldik.

1980'de sadece 1000 kadar kayıtlı ihracatçı firma vardı, toplam ihracatımız ise 3 milyar dolar düzeyindeydi. Bugünse 50 binden fazla kayıtlı ihracatçımız dünyaya açılarak para kazanmaya çalışıyor. 1980'lerin başında tarım ihracatçısı bir ülke konumundayken, bugün sattığımız malların %94'ü sanayi ürünlerinden oluşuyor. Türkiye bunu, petrol veya doğal gaz gibi kaynaklara sahip olmadan, sadece müteşebbis gücüyle başarmıştır.

Komisyonculara mal satmakla ihracat yapmayı öğrenen firmalarımız, artık yabancı pazarlarda yerleşik hale geliyor. Türk özel sektörünün bugün yurt dışında 30 milyar dolara yakın yatırımı bulunuyor. Müttehitlerimizin, Türkiye'nin etrafındaki coğrafyanın neredeyse tamamında önemli yatırımları, makine parkları bulunuyor. Dünyanın en büyük 250 uluslararası müteahhitlik firmasından 42'si Türk müteahhitleridir.

Sanayici ve tüccarımız da, üretim ve pazarlama ağlarını etrafımızdaki coğrafyaya genişletiyorlar. Yeri geldiğinde fabrika açıyorlar, yeri geldiğinde temsilcilik açıyorlar ya da stratejik ortaklıklar kurma yoluna giriyorlar. Bu dediklerimi sadece İstanbul'daki büyük şirketlerimiz değil, Anadolu'daki binlerce KOBİ'miz de yapıyor.

Şirketlerimizin zihinsel kodları da değişiyor. Markalaşmanın önemini ve faydasını anlıyoruz. Marka tescilinde son yıllarda Avrupa'nın ilk üç ülkesinden biri haline geldik. Zira sadece iç pazarlara değil dış pazarlara odaklanarak üretim yapıyoruz. Bu sayede 210'dan fazla ülkeye ihracat yapıyoruz. Avrupa'da satılan her dört televizyondan, her beş beyaz eşyadan biri Türkiye'de üretiliyor. Enerji arz güvenliğinde stratejik bir önem kazanıyoruz.

Şimdi tarihin yeniden şekillendiği kırılma noktalarından birini yaşıyoruz. Türkiye, ilk kez, nerede olduğu için değil, coğrafi konumu sayesinde değil, ne olduğu için, bu topraklar üzerinde ne inşa ettiği için önem taşıdığı bir döneme girdi. 35 sene önce üçüncü dünya ülkesi görünümündeydik. Bugünse bölgesel bir güç haline geldik. 35 sene sonra 2050 için çok daha iddialı hedeflerimiz var.

"Dünyada en çok yaşamak istediğiniz ülke" sorusuna Türkiye cevabının ilk 10'a girdiği bir Türkiye hayal ediyorum. Araştırma ve geliştirmeye dayanan yenilikçi ve rekabetçi bir ekonomik model kurmuş, tüm bu coğrafya için ilham kaynağı olmuş bir Türkiye görmek istiyorum. En az üç sektörde dünya lideri pozisyonunu elde etmiş, dünyada tanınan 10 marka üreten, dünyanın en büyük 500 şirketi arasında 20 Türk şirketine sahip bir özel sektör hedefliyorum. Sadece küresel değer zincirleri içinde yer almakla kalmayan, küresel değer zincirleri oluşturup dünyaya yayılan küresel milli şirketlerimiz olmasını istiyorum.

2050 hayalimde öyle bir Türkiye var ki; Bölgemizdeki şirketler, Türkiye'ye mal sattığını referans olarak gösterecek. Ülkeler "Nasıl daha fazla Türk yatırımı çekebiliriz" diye konferanslar düzenleyecek. Hastası olan, hükümetinden "Türkiye'deki hastaneler gibi" hastane isteyecek. Çocuğunun geleceğini düşünen, Türkiye'de üniversitelere göndermenin yollarını arayacak. Yazarlar, kitapları Türkçeye çevrilsin diye, Türkiye'de yayınevlerini dolaşacak.

TOBB olarak böyle bir Türkiye hedefine ulaşmak, gelecek nesillere böyle bir ülke bırakabilmek arzusuyla çalışıyoruz. Ahmet Arif'in dediği gibi; Umut ile, sevda ile, düş ile, bu büyük Türkiye hayalimiz için çalışıp, hedeflerimizin peşinden koşacağız.